

Nr 5

Utlåtande i anledning av väckta motioner om effektivare åtgärder mot ocker.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 185 av herrar *Torsten Andersson* och *Svanström* samt II: 219 av herr *Börjesson* i Falköping *m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt och allsidig utredning, huruvida och på vad sätt effektivare åtgärder mot ocker vid försträckning kan vidtagas samt om framläggande för riksdagen av det förslag, som utredningen kan föranleda.

I motionerna erinras om att motion i likartat syfte väcktes vid föregående års riksdag. Allmänna beredningsutskottet, till vilket även denna motion då hänvisades, underströk vikten av att möjligheterna att bekämpa denna brottsliga verksamhet ägnades uppmärksamhet men avstyrkte motionen.

Det är svårt att bedöma omfattningen av ockerverksamheten, ty några handlingar förekommer sällan. De flesta ockerfallen torde ej komma till myndigheternas kännedom. Det har emellertid förekommit räntor upp till 600 procent och därutöver och räntor på 20 till 50 procent torde vara vanliga. Ibland tillämpas s. k. rak ränta, d. v. s. ränta uttages på det ursprungliga lånebeloppet under hela lånets löptid oavsett amorteringar. Ocker förekommer även i den formen att låntagaren till betydande överpris får köpa värdelösa föremål för att erhålla lån. De vinster, som ockrarna gör, undandras beskattning.

Det är svårt att komma till rätta med ockerverksamheten men genom en utredning skulle man kunna få en kartläggning av dess omfattning och detaljkännedom om dess bedrivande. Yrkesmässig utlåning bör ske under kontroll och effektiv tillsyn av myndigheterna, varjämte särskilda poliser och åklagare bör avdelas för ockerfrågor. En ändring av straffbestämmelserna för ocker vore också önskvärd.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 219.

Utskottet

Utskottet hade vid 1962 års riksdag till behandling en motion med samma yrkande och med i allt väsentligt samma innehåll i övrigt som de nu föreliggande. I sitt utlåtande över motionen (nr 40/1962), vilket avgavs efter en rätt omfattande remissbehandling av ärendet, upptog utskottet till prövning olika av motionären eller i remissyttrandena berörda förslag till åtgärder.

Utskottet fann därvid på anförda skäl att ett system med tillståndstvång, kontroll och uppgiftsskyldighet m. m. icke torde bli ett verkningsfullt medel i kampen emot ockerverksamheten men att det för såväl de lojala långivarna som berörda myndigheter skulle medföra onödigt, administrativt krångel. Icke heller fann sig utskottet kunna biträda förslag om en omprövning av de straffrättsliga bestämmelserna i fråga om ockerbrott. Bestämmelserna hade nyligen prövats i samband med det förslag till brottsbalk som då framlagts för riksdagen. Däremot fann utskottet sannolikt att resurser för en utvidgad och intensifierad polis- och åklagarverksamhet i fråga om ockerbrotten skulle kunna få effekt inte minst när det gäller de i detta sammanhang viktigaste syftena, nämligen att förebygga sådana brott och att bemästra de vid denna brottstyp särskilt påtagliga svårigheterna att frambringa tillräcklig bevisning. Av yttrandena framginge att myndigheterna uppmärksammat spørsmålet och utskottet ansåg det kunna förutsättas att tanken på en förstärkning av polisens och åklagarmaktens resurser komme att fullföljas, varför någon särskild utredning i ämnet icke syntes påkallad av denna anledning.

Utskottet anförde sammanfattningsvis att det delade motionärens uppfattning om ockerverksamhetens allvarliga innebörd för såväl de enskilda individerna som för samhället och om nödvändigheten att stora ansträngningar gjordes för att stävja denna brottsliga verksamhet. Utskottet kunde emellertid icke finna att den av motionären föreslagna utredningen skulle kunna leda till effektiva åtgärder i detta syfte.

Utskottet får även i övrigt hänvisa till sitt utlåtande nr 40/1962.

I enlighet med utskottets förslag avslogs motionen av riksdagen.

Då, såvitt utskottet kunnat finna, skäl för ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida icke föreligger, får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 185 och II: 219 icke må
föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1963

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller*, Sörlin, Jonasson, Hedström, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Hellebladh, Ernst Olsson, Tage Johansson, fru Hamrin-Thorell, herr Lars Larsson och fröken Stenberg*;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Jacobsson i Sala, Dickson, fru Jäderberg, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Carlsson i Huskvarna, Nilsson i Bästekille, Lundmark, Keijer, Börjesson i Glömminge och Larsson i Borrbby.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar Jonasson, Ernst Olsson och Börjesson i Glömminge, vilka ansett att utskottets utlåtande och hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet hade vid 1962 års riksdag till behandling en motion med samma yrkande och med i allt väsentligt samma innehåll i övrigt som de nu föreliggande. I sitt utlåtande över motionen (nr 40/1962), vilket avgavs efter en rätt omfattande remissbehandling av frågan, varvid majoriteten av remissinstanserna förordade utredning, framhöll utskottet bl. a. vikten av att frågan om möjligheterna att bekämpa ockerverksamheten ägnades uppmärksamhet.

Såsom framhållits i de föreliggande motionerna har ockerverksamheten under de senare åren ökat i betydande omfattning. Denna brottsliga verksamhet är en allvarlig företeelse i dagens samhälle med stora sociala skadeverkningar. Utskottet anser det därför angeläget, att effektivare åtgärder kommer till stånd mot ockerverksamheten.

Naturligtvis är det ytterligt svårt att komma till rätta med ockerverksamheten. Svårigheterna får emellertid inte utgöra hinder för att möjliga åtgärder prövas. En utredning i hithörande spörsmål är enligt utskottets mening angelägen. Genom en allsidig utredning bör man bl. a. kunna få en klarare bild av ockerverksamhetens omfattning och de former, under vilka den bedrivs. Vid utredningen bör i motionerna angivna möjligheter övervägas, såsom t. ex. en effektiv kontroll och tillsyn av all yrkesmässig utlåning och vissa ändringar av nuvarande straffbestämmelser i fråga om ocker. Över huvud taget bör utredningen syfta till att komma till rätta med den s. k. grå kreditmarknaden. Den enskilde medborgaren bör ha rätt att kräva att samhällets resurser ställs till förfogande i kampen mot ockerverksamheten.

Utskottet får under återopande av vad ovan anförts hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 185 och II: 219 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt och allsidig utredning rörande effektivare åtgärder mot ocker vid försträckning samt om framläggande för riksdagen av de förslag, som utredningen kan föranleda.